

Ситуативні завдання для 3 курсу

1. Обідньої пори тато, мама і маленька Ясочка (дівчинці 11 місяців) зібрались за столом. Дівчинка робить невдалі спроби самотужки поїсти каші. Хоча тарілка поряд, але донести ложку до ротика так важко, більшість каші залишається на обличчі, одязі дівчинки і на столі. Мама намагається відібрати ложку у Ясі, щоб погодувати дівчинку. Тато починає протестувати, мотивуючи важливістю формування самостійності доньки. Жінка ображено вказує на необхідність прибирання всієї кухні та прання одягу після такої «самостійності» дитини. Між батьками зав'язується словесна перепалка. Яся в цей час вимазує залишки каші на скатертину. З'ясуйте доречність виховних впливів батьків на дитину. Визначте правильну форму реагування батьків на потребу дівчинки.

2. Андрій закинув м'ячик за шафу і безуспішно намагається його дістати. Мама пропонує йому подумати, як можна дістати м'яч. Андрій відповідає: «Не треба думати, діставати треба». Який вид мислення дитини проявляється в даному епізоді, і для якого віку він характерний?

3. Тато з Настею (дівчинці – 2 роки і 7 місяців) вийшов на прогулянку. Зручно вмістившись на лавці, він відправляє дівчинку гуляти в пісочницю з іншими дітками. Настя злякано оглядає незнайомих хлопчиків і дівчаток, відмовляється та тулиться до батька. «Перестань вередувати, марш до пісочниці!» – голос тата набуває крижаних ноток. Дівчинка повертається у вказаному напрямку й із сльозами на очах прямує до інших дітей. Які наслідки для психіки дитини матиме вплив тата? Визначте правильну форму реагування батька на поведінку дівчинки в даній ситуації.

4. Володя (2 роки 8 місяців) намагається сам одягнутися. Крекчучи, він натягує колготки. Нічого не виходить. Мама пропонує свою допомогу.

«Я сам!» – протестує дитина.

«Сиди спокійно, нічого у тебе не виходить» – каже мама.

«Я хочу сам!» – знову стверджує хлопчик.

Визначте особливості психіки дитини раннього віку, які характеризують дану ситуацію.

5. Тарасик, якому виповнилось 2,5 роки, зібрав на вулиці палички, тендітними пальчиками прилаштував їх одну до одної і побіг до тата, прагнучи показати тому свій виріб. «Тату – бібі», – весело вигукує хлопчик, тягнучи батька до паличок. «Що це ти за сміття назбирав, викинь негайно, вже руки забруднив», – кидає репліку невдоволеним тоном чоловік. Які наслідки для психічного розвитку дитини матиме реакція тата?

6. Сергійко вирує енергією. Ось, граючись біля мами на подвір'ї, він підбігає до сусідки Оленки, вихоплює у неї совочок і вдаряє ним по руці дівчинки. Її голосний плач приваблює увагу обох мам, що розмовляли. «От бешкетник», – каже мама Сергійка, поблажливо посміхаючись до нього. Розмова мам продовжується... Проаналізуйте зміст поведінки хлопчика та мами щодо даної ситуації та спрогнозуйте психологічні наслідки. Визначте правильну форму реагування мами на поведінку хлопчика в даній ситуації.

7. Мама в 4-річному Віталіком зайшла до магазину. Увагу хлопчика привернула велика іграшкова машинка. Перші прохання дитини придбати іграшку мамі вдалося проігнорувати, пояснюючи відмову відсутністю грошей. Але наполегливі прохання хлопчика переросли в істеричний плач. Мама, пригнічена увагою сторонніх людей – відвідувачів магазину – до голосного плачу дитини, здалася. Миттєво змінивши сльози на переможну посмішку, Віталік разом з мамою подався купувати іграшку. Сформулюйте причини та наслідки неадекватної поведінки хлопчика для становлення його особистості.

8. Поясніть емоційні переживання дошкільниці. «Моїй Галі пішов лише п'ятий рік, а вона вже жорстокою росте у нас, – скаржиться батько. – Вдома вона тягає собаку за хвоста, мучить кішку. Уявіть собі, що Галя ні сльозинки не пролила, коли померла її бабуся, яку вона дуже любила, а вчора гірко плакала, коли довідалась, що мама викинула її стареньку ляльку».

9. «Дуже спокійна моя дитина», – ділиться враженнями мама хлопчика 5-ох років. – «Інші заважають дорослим, набридають своїми примхами, а мій син може годинами гратись однією іграшкою. Я піду в іншу кімнату надовго, вже всю роботу перероблю, а він все ще мене не кличе. Хоча коли прийду – радіє». Проаналізуйте зміст та чинники поведінки хлопчика. Визначте правильну форму реагування матері на означені психічні прояви сина.

10. Вихователь в старшій групі дитячого садка організував змагання, хто швидше і краще побудує будиночок. Діти з радістю прийняли за роботу. Михайлик із завданням не справився, але вихователь все-таки сказав йому: «Молодець!» і дав цукерку. Однак Михайло взяв цукерку без всякого задоволення і їсти її відмовився. Яке психічне новоутворення дошкільного віку ілюструє дана ситуація?

11. Антон, досить комунікабельний та жвавий хлопчик п'яти років, обожає гратись з ровесниками. Але, на відміну від інших дітей, його час, відведений для ігор, досить обмежений. Серйозна та строга мама вважає, що багато бавитись – це зайве. Набагато корисніше зайняти дитину вивченням англійської мови, заняттям музикою та переглядом розвиваючих фільмів. Відтак, погратися з ровесниками для хлопчика стало рідкісним святом та винагородою за старання. Проаналізуйте психологічну доречність виховної стратегії мами.

12. Про який складовий компонент психологічної готовності до школи свідчить наведений нижче фрагмент бесіди з 6-річною дівчинкою Аллою:

Алло, тобі хочеться йти до школи? Дуже хочеться.

Чому?

Там вчитимуть читати, писати.

А для чого треба вміти читати і писати?

Вчитися треба, щоб все знати. Хочу стати ученицею, ходити до школи.

13. Мати шестирічної дівчинки говорить: «Я спокійна за свою Юлю. Вона вміє читати, писати, лічити навчилася до 100. Що ж іще треба для школи?»

Чи розділяєте ви впевненість матері? Обґрунтуйте свою думку.

14. Женя (6 років) ріс активним, допитливим хлопчиком. В дитячому садку він швидко засвоював зміст занять, любив читати, але був неухважним і

непосидючим. В першому класі Женя на уроці часто відволікався та не слухав пояснення вчителя і відповіді товаришів, тому часто отримував зауваження, на що болісно реагував. Які якості психологічної готовності до школи не сформовані у хлопчика для успішного навчання?

15. Політичному діячу, який представляє одну з відомих партій, необхідно було виступити підряд перед двома зовсім різними аудиторіями: перед працівниками культури та мистецтва і перед інженерно-технічними працівниками. У зв'язку з цим він звернувся до психолога-консультанта з проханням пояснити специфіку та особливості публічного виступу залежно від аудиторії. 1. У чому полягає консультативна допомога в цій ситуації? 2. Яким вимогам передусім повинні відповідати публічні виступи, що розраховані на “раціональну” аудиторію, і яким — на “емоційну”?